

Työ ja turva -osasto/EK/lv

24.2.2022

Eduskunnan hallintovaliokunta
Hav@eduskunta.fi

VNS 6/2021 vp

Valtioneuvoston selonteko kotoutumisen edistämisen uudistamistarpeista

Selonteon valmistelu on yhteensovitettu tällä hallituskaudella käynnissä olevien keskeisten uudistusten kanssa, joilla on liittymäpintoja maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseen. Erityisesti työllisyyden edistämisen kuntakokeilut, työvoima- ja yrityspalveluiden pysyvän palvelurakenteen valmistelu, sosiaali- ja terveystalveluiden vastuiden uudistaminen, pohjoismaisen työvoimatalveluiden mallin luominen ja jatkuvan oppimisen uudistus ovat tässä relevantteja uudistuksia. Osin kotoutumisen edistämiseen tehtävistä muutoksista voidaan lopullisesti päättää vasta rakenteellisia ja muita uudistuksia koskevien linjausten valmistuttua.

Selonteon esityksillä pyritään edistämään maahanmuuttajien työllisyyttä ja osallisuutta sekä nopeutetaan kotoutumista kaikissa vaiheissa. Esityksillä kehitetään kotoutumisen alkuvaihetta ja kotoutumisen edistämistä osana perustalveluita ja koulutusjärjestelmää sekä vahvistetaan hyviä väestösuhteita ja kumppanuuksia.

Kotoutumisohjelma

Kotoutumisohjelmaa koskevilla esityksillä selkeytetään kotoutumisen alkuvaihetta sekä tuetaan kotoutumisen tarve- ja työelämälähtöisyyttä. SAK pitää erittäin tärkeänä, että työelämälähtöisyyttä tuetaan ottaen huomioon maahanmuuttajien työllistymisvaikeudet. Kannatettava on myös se, että kotoutumisohjelmalla edistetään kotoutumista edistävien talveluiden nykyistä parempaa saatavuutta ja toimivuutta sekä sujuvia siirtymiä erityisistä kotoutumistalveluista työelämään, koulutukseen ja muihin talveluihin.

Kotoutumisohjelman kesto ja omaehtoisten opintojen tukeminen työttömyysetuudella

Selonteossa ehdotetaan, että kotoutumisohjelman kesto määritellään yksilöllisesti ja enintään 2 vuoden pituiseksi. SAK pitää hyvänä, että ohjelman kestolle määritellään tarvittavat joustot niin, että heikommassa asemassa tai työvoiman ulkopuolella olevien maahanmuuttajien tilanne ei heikkene. Tärkeä on myös se, että uudistetaan edellytyksiä tukea omaehtoisia opintoja työttömyysetuudella, mikäli kotoutumissuunnitelman voimassaolon aikaa lyhennetään, jotta maahanmuuttajien mahdollisuudet kehittää osaamistaan eivät heikkene.

Kotoutumiskoulutus

Kotoutumiskoulutukseen liittyen on noussut esiin kriittisiä näkemyksiä hankintojen perustumisesta hintakilpailuun, ja sen vaikutuksista koulutuksen laatuun. Tähän on myös SAK kiinnittänyt toistuvasti huomiota. Hankintaprosessissa laadunvarmistusta on nyt vahvistettu, joka on tärkeä

Työ ja turva -osasto

24.2.2022

askel eteenpäin tuloksellisen ja laadukkaan kotoutumiskoulutuksen kehittämisessä.

Palkkatuki ja julkiset hankinnat edistämään työllisyyttä

Palkkatukea uudistetaan hallituskaudella asettamalla tukitaso työttömyyden pituudesta riippumatta 50 prosenttiin. Osatyökykyisten palkkatukitaso nostetaan 70 prosenttiin ja heidän palkkatukijaksoonsa sidotaan tiiviisti myös muut työllistymistä edistävät palvelut sekä turvataan 3. sektorin nykyiset työllistämisehdot. SAK pitää uudistusta hyvänä, koska se parantaa mahdollisuuksia hyödyntää palkkatukea maahanmuuttajien työllisyyden tukemisessa esimerkiksi kotoutumiskoulutuksen aikana tai jälkeen. Myös 3. sektorin työllistämismahdollisuuksien turvaaminen on maahanmuuttajien työllistymisen edistämisen kannalta erittäin myönteistä,

SAK pitää selonteossa tärkeänä myös julkisten hankintojen kehittämistä. Valmisteltavat toimet hyödyttävät myös osatyökykyisten maahanmuuttajien työllisyyden edistämistä.

Muita huomioita

Maahanmuuttajien työllisyysaste on matala erityisesti pakolaisina tulleilla ja yksi suurimmista esteistä on huono kielitaito. Maahanmuuttajia myös syrjitään rekrytoinneissa eikä yritykset välttämättä halua palkata maahanmuuttajia. Suurena ongelmana on edelleen myös se, että ulkomailla suoritettujen tutkintojen tunnustamisen prosessi on hidas ja raskas. Työvoimapula-alat ovat enimmäkseen säänneltyjä ammatteja ja edellyttävät kolmansissa maissa suoritettujen tutkinnon tunnustamista ja virallista pätevytymistä. SAK katsoo, että osaamisen tunnustamiseen ja tutkintojen tunnustamiseen tarvittavat mekanismit ja palvelut tulee nopeasti kuntoon. Maahanmuuttajien rekrytointisyrjintä on torjuttava ja löydettävä keinot, miten vaikuttaa ennakkoluuloihin ja ongelmallisiin asenteisiin työmarkkinoilla. Myös työperäisillä maahanmuuttajilla ja kansainvälisillä opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus kielikoulutukseen ja kotoutumispalveluihin. SAK:n mielestä työnantajan tulisi kustantaa ulkomaisen työntekijän kielikoulutus, mikäli työntekijä rekrytoidaan suoraan kolmansista maista työnantajien tarpeisiin. Kielikoulutusta on järjestettävä mahdollisuuksien mukaan myös työpaikoilla ja työajalla, jotta töissä jo olevien maahanmuuttajien on helpompaa osallistua kieliopetukseen.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Eve Kyntäjä
maahanmuuttopolitiikan asiantuntija
eve.kyntaja@sak.fi